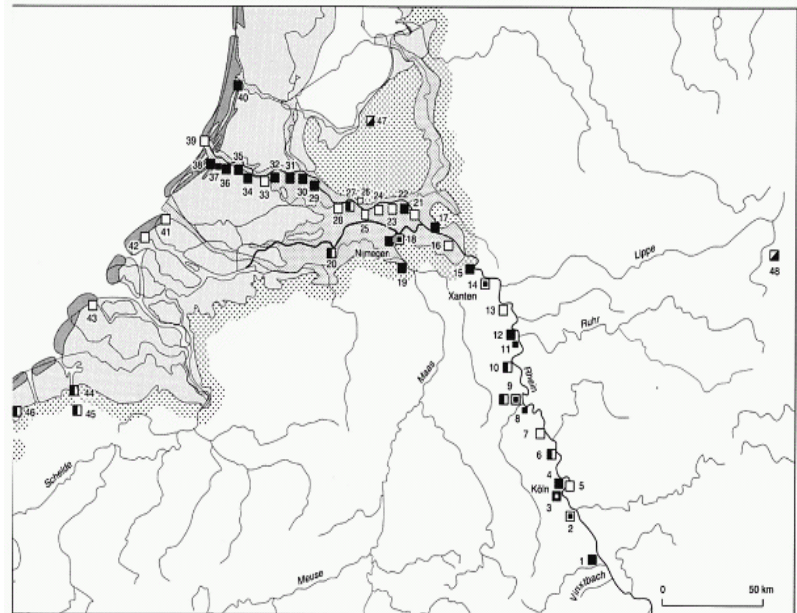

LIMES – DENARII

Koen De Wolf

Onder ‘limes’ verstaan we de Latijnse benaming voor de noordgrens van het Romeinse Rijk. Deze grens liep min of meer lineair door midden Europa langs de toenmalige loop van de Rijn en de Donau.

Op een geregelde afstand van elkaar bevonden zich wachttorens, garnizoenssteden en dorpen die zich in de buurt vestigden waar ze dienstbaar waren aan de forten. De limes ontstond in 47 na Chr. toen de Romeinen de verovering van Germania opgaven en zich terugtrokken langs de Rijn, die een natuurlijke grens vormde. Ook de muur van Hadrianus in Britannia, die de Picten tegenhield, behoorde tot de Romeinse limes. De term ‘limes’ werd ingevoerd door Duitse archeologen.

Sinds de openstelling van de Oost-Europese landsgrenzen wordt de markt overspoeld met massa's antieke munten uit die (grens)regio. Hieromheen is een hele industrie gegroeid die gemonopoliseerd wordt door handelaars, die meestal vanuit het buitenland hun handel drijven. In het kielzog van deze commercie bevinden zich zeer veel vervalsingen, die soms moeilijk te onderscheiden zijn van de originele munten en artefacten.

Bekend zijn de ‘Slavische’ en de ‘zwarte zee’ vervalsingen, steeds opletten dus!

Nochtans opent dit aanbod nieuwe perspectieven voor de echte numismaat.

Regelmatig duiken er onbekende types of nieuwe varianten op. Munten die voorheen als zeldzaam werden beschouwd worden meer courant. Alles wat ‘niet blinkt’ wordt per kilo verkocht met veelal interessante ontdekkingen als gevolg...

Ook de *limes-denarii* behoren tot deze typische Oost-Europese eigenaardigheden.

Het is een algemeen gebruikte term voor koperen (Ae) denarii i.p.v. zilveren, die vrij circuleerden in het geldverkeer. Evenals de *barbaarse imitaties*, de *fourees* en de *limes-falsa* behoren ze tot de schemerzone van de Romeinse numismatiek.

Voorbeeld: 5 keer Antoninus Pius (138-161)

- 1) Authentieke denarius: zuiver gewicht en metaal, officieel gangbaar.
- 2) Germaanse imitatie van dezelfde denarius: gebarbariseerde stijl, niet of semi-officieel .
- 3) Fourré: verzilverde koperen kern, niet of semi-officieel. Met deze types werd veel gesjoemeld in het handelsverkeer met o.a. Kelten en Germanen.
- 4) Limes-falsa: ruwe imitaties van koperen munten uit de eerste en tweede eeuw die men vooral in de grensstreken terugvindt, valsmunterij.
- 5) Limes-denarius: koperen denarius, onzekere betekenis. Wordt veel gevonden rond de Donau.

Over de bestaansredenen van de limes-denarii bestaat grote onzekerheid.

Tot op heden is er geen grondige wetenschappelijke studie die tot een eenduidige verklaring leidt.

Enkele theorieën zijn:

- noodgeld om het tekort aan middelen aan te vullen.
- vals geld (daarvoor zijn ze dikwijls te goed gemaakt)
- kernen van fourrés (die zijn ruwer)
- officieel geld in streken met politieke onrust, waardoor het risico op transport van edele metalen te groot was.
- legioengeld: bij militaire nederlagen kwam het zilvergeld niet bij de vijand terecht.
- inwisselbaar legioengeld, na de militaire dienst in te wisselen tegen 'echt' geld.
- munten van semi-geromaniseerde volkeren die geen toegang hadden tot edele metalen.
- ???

Van de munten zelf valt wel een en ander af te leiden.

Meestal zijn ze gegoten, geslagen exemplaren komen ook voor.

De afbeeldingen hebben een officieel karakter, maar hybride types en fantasiemunten vinden we ook terug. In principe worden alle keizers afgebeeld (zelfs de meest zeldzame!), met een hoogtepunt bij de Severische dynastie in de derde eeuw.

Men treft ze aan in alle groottes en gewichten en sommige hebben zelfs een licht zilvergehalte.

De prijs is natuurlijk relatief, maar het gemiddelde ligt rond 10 euro voor een mooie limes-denarius. Limes-versies van zeldzame munten halen soms zeer hoge prijzen, die zelfs de waarde van de originele zilveren munt benaderen!

Hybride limes-denarius van Commodus, de keerzijde van deze munt is van Severus Alexander.

Severus Alexander, populaire 'limes-keizer'

Caracalla, gegoten limes-denarius

Gordianus I, zeer zeldzame limes-denarius

